

8 JANUARI 2012 – OPENBARING VAN DE HEER

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Jean BASTIAENS —

Menselijke zoektocht en goddelijke openbaring

DE ROEPING VAN ISRAËL is een dienst aan de volken. Zo mogen we de verhouding tussen Israël en de volken Bijbels typeren. Maar deze 'dienst' is niet wat het lijkt, want Israël kan maar van betekenis zijn voor de volken, wanneer het de eigen traditie ernstig neemt en trouw is aan de eigen roeping. Het is de roeping van Israël te leven in een verbond en de vrijheid te vinden in een leven in gebondenheid. Israël is gebonden door de Tora en die Tora wordt zelfs een 'juk' genoemd. Maar door het juk van de Tora op zich te nemen, krijgt het volk gerechtigheid en vrede aangezegd.

Nog nooit was het vanzelfsprekend om vrijwillig een juk op je te nemen. Het is verre van vanzelfsprekend om te zeggen: „Ik vertrouw op GOD, ik heb hem lief. Ik laat me inlijven in zijn verbond en stem mijn leven af op zijn geschiedenis met ons. Want zijn Naam is toch: 'Hij gaat met ons een weg.'”

De weg die GOD met zijn volk gaat – met degenen die zich laten inlijven – staat programmatisch beschreven in de Tora. Want de Tora is een gids, een leerroute. In de Tora kun je vernemen wat het is om te vallen en weer op te staan. Een leerroute veronderstelt heel iets anders dan je kritiekloos uitleveren aan een voor altijd vastgelegde set van regels. Wat Tora is, wordt goed uitgedrukt met de moderne slagzin 'permanent leren'.

Niemand kan beslag leggen op het verbond of op de leerroute. GOD staat aan het begin. Als Israël trouw de Tora beleeft, zal het een aantrekkingspool worden voor alle GOD-zoekers. Nu is het eigen aan de Tora, dat men leren moet dat de wegen van GOD dikwijls anders zijn dan die van mensen. Dit geldt vooral op het vlak van de mislukking. Jammerlijk falen is immers menselijk en de Tora staat bol van menselijk falen. En juist wanneer alles verloren lijkt, neemt GOD een nieuw initiatief. Zo heeft het volk ook de Babylonische ballingschap ervaren: toen er geen lichtpunt meer was, was het GOD die licht bracht. De teksten van de zondag van Openbaring, cirkelen rond de twee tegengestelde polen van 'duisternis' en 'licht'.

„Duisternis bedekt de aarde”, horen we bij Jesaja. Kunnen wij vandaag iets anders zeggen over een wereld waar zoveel onrecht heerst, waar de schande van uitbuiting en armoede dagelijks op ons netvlies wordt gebrand? En ook Jeruzalem – de stad der steden – is gehuld in het donker. Is er nog hoop voor jou, Jeruzalem? Is er nog hoop voor onze aarde? Maar dan klinkt de stem: „Laat licht je beschijnen!” Nog duidelijker: „Laat de glorie van GOD over je schijnen!” Het is GOD die ons opzoekt, die in onze duisternis het licht wil zijn. En als GOD in het geding is, staat de wereld op zijn kop. Altijd. Want Israël was door 'de volken' in ballingschap gevoerd, ver weg van het land waar het goed is om te wonen, ver weg van Jeruzalem en de heilige Sionsberg. En zie, als GOD zijn licht over Jeruzalem laat schijnen, komen de volken op haar af, beladen met hun rijkdommen.

Dit visioen uit Jesaja krijgt een nieuwe gedaante in de evangelielezing van Matteüs. Het begin luidt: Jezus – Jeshua: GOD brengt redding – is geboren. En zie, uit het oosten komen er mensen die naar hem op zoek zijn. Want zij hebben licht gezien, ze hebben zijn (!) ster gezien aan het firmament. Wie zijn deze mensen? Het zijn 'magiërs', mensen die gevoelig zijn voor tekens en voor de tekenen van de tijd. Het lectionarium noemt ze 'wijzen'. We kunnen ze ook GOD-zoekers noemen. De ster leidt hen naar Jeruzalem en ze begrijpen nu dat de betekenis van de ster gezocht moet worden in een nieuwe koningstijd voor het joodse volk. Dat brengt koning Herodes, een vorst die zoveel macht aan elkaar heeft gepaard, natuurlijk aan het schrikken. Hij voelt het heel goed aan: hier is GOD in het geding en dus is mijn macht bedreigd. Dus staat Herodes iets te doen waar hij goed in is, waar alle machthebbers goed in zijn: een strategie verzinnen om komaf te maken met het schrikbeeld van een pasgeborene. Bedreigde macht en gewiekste sluwheid baren nieuw onrecht.

Maar de camera zwenkt weg van Herodes en zoomt in op de magiërs. Ironisch genoeg is het Herodes die hen de weg wijst naar de plaats van het heil: Betlehem. En wanneer zij het kind vinden en het zien in de armen van zijn moeder, verbreedt hun gezicht en zijn ze een en al vreugde. In hen mogen de volken als eersten hun koninklijke hulde brengen aan de pas geboren gezalfde van GOD.

EERSTE LEZING

JESAJA 60, 1-6

Sta op, laat het licht u beschijnen, Jeruzalem, want de Zon gaat over u op en de glorie van de Heer begint over u te schijnen. Want zie: de duisternis bedekt de aarde, het donker de volkeren, maar over u gaat de Heer op en zijn glorie is boven u verschenen.

Volkeren komen af op uw licht, koningen op de luister van uw dageraad. Sla uw ogen op en zie om u heen: van overal stromen ze naar u toe, uw zonen komen van verre, uw dochters draagt men op de arm.

Bij het zien hiervan zult gij met blijdschap worden vervuld en uw hart zal bonzen en wijd worden van vreugde. Want de schatten der zee gaan over in uw bezit, de rijkdommen der volkeren worden aan u afgedragen. Een zee van kamelen bedekt u, jonge kamelen van Midjan en Efa. Alle bewoners van Sjeba trekken naar u toe; ze voeren goud en wierook aan en verkondigen luid de roem van de Heer.

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE EFESIERS 3, 2-3a.5-6

Broeders en zusters,

Gij hebt vernomen hoe zich de genade Gods heeft verwezenlijkt, die mij met het oog op u gegeven is; door openbaring is mij de kennis van het geheim meegedeeld, zoals ik het reeds in het kort heb beschreven. Nooit is het onder vroegere geslachten aan de kinderen der mensen bekend gemaakt, zoals het nu door de Geest is geopenbaard aan zijn heilige apostelen en profeten: dat de heidenen in Christus Jezus mede-erfgenamen zijn, medeleden en mededeelgenoten van de belofte door middel van het evangelie.

EVANGELIE

MATTEUS 2, 1-12

Toen Jezus te Betlehem in Juda geboren was, ten tijde van koning Herodes, kwamen er te Jeruzalem Wijzen uit het Oosten en vroegen: „Waar is de pasgeboren Koning der joden? Want wij hebben zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om Hem onze hulde te brengen.”

Toen koning Herodes dit hoorde, werd hij verontrust en heel Jeruzalem met hem. Hij riep alle hogepriesters en schriftgeleerden van het volk bijeen en legde hun de vraag voor, waar de Christus geboren moest worden. Zij antwoordden hem: „Te Betlehem in Juda. Zo immers staat er geschreven bij de profeet: 'En gij Betlehem, landstreek van Juda, gij zijt volstrekt niet de geringste onder de leiders van Juda, want uit u zal een leidsman te voorschijn treden, die herder zal zijn over mijn volk Israël.'”

Toen ontbood Herodes in het geheim de Wijzen en hij vroeg hun nauwkeurig naar de tijd waarop de ster verschenen was. Daarop zond hij hen naar Betlehem met de opdracht: „Gaat een zorgvuldig onderzoek instellen naar het Kind, en wanneer gij het gevonden hebt, bericht het mij dan, opdat ook ik het hulde kan gaan brengen.” Na de koning aangehoord te hebben, vertrokken zij.

En zie, de ster die zij in het oosten gezien hadden, ging voor hen uit, totdat ze boven de plaats waar het Kind zich bevond, stil bleef staan. Op het zien van de ster werden zij vervuld van overgrote vreugde. Zij gingen het huis binnen, zagen er het Kind met zijn moeder Maria en op hun knieën neervallend betuigden zij het hun hulde. Zij haalden hun schatten tevoorschijn en boden het geschenken aan: goud, wierook en mirre.

En in een droom van Godswege gewaarschuwd niet meer naar Herodes terug te keren, vertrokken zij langs een andere weg naar hun land.

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting's Hertogenbosch, www.bijbel.net